

Andrea Schelleová

Nejčastější chyby při zadávání veřejných
zakázek

Název prezentace – je třeba kopírovat na každou stránku ručně

Zdroje informací o veřejných zakázkách

- Sbírka zákonů – <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- Informační systém VZ/Věstník VZ – www.isvzus.cz/usisvz/, příp. www.vestnikveřejnychzakazek.cz
- Ministerstvo pro místní rozvoj – www.portal-vz.cz
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže – www.compet.cz

Základní pojmy

Veřejná zakázka

- *Definice - § 7 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb.*
- „Veřejnou zakázkou je zakázka realizovaná na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací. Veřejná zakázka, kterou je zadavatel povinen zadat podle tohoto zákona, musí být realizována na základě písemné smlouvy.“

K pojmu veřejné zakázky z rozhodovací praxe ÚOHS

- Vzniká smluvní vztah mezi zadavatelem a dodavatelem
- Předmětem veřejné zakázky jsou dodávky, služby nebo stavební práce (plnění veřejné zakázky)
- Zadavatel požaduje získání plnění veřejné zakázky
- Dodavatel poskytuje plnění veřejné zakázky
- Dodavatel za poskytnutí plnění veřejné zakázky požaduje úplatu
- Zadavatel za poskytnutí plnění veřejné zakázky poskytuje úplatu
- Úplata může formu peněžitou i nepeněžitou (např. protislužby)

Druhy veřejných zakázek

- Veřejná zakázka na dodávky (§ 8 ZVZ)
- Veřejná zakázka na stavební práce (§ 9 ZVZ)
- Veřejná zakázka na služby (§ 10 ZVZ)

Zadavatel

- Definice - § 2 zákona č. 137/2006 Sb.
- Členění – veřejný zadavatel
 - dotovaný zadavatel (více než 50% z veřejných prostředků nebo 200 mil. z veřejných prostředků)
 - sektorový zadavatel (relevantní činnost na základě výhradního práva)

Kdo nespadá do některé z uvedených kategorií je vyňat z působnosti zákona a tudíž jeho postup spadá mimo režim zákona č. 137/2006 Sb.)

Veřejnou zakázku může taktéž zadávat:

- Několik zadavatelů společně (smlouva o spolupráci)
- Sdružení zadavatelů (§ 2 odst. 8 ZVZ) – písemná smlouva o vzájemných právech a povin.
- Centrální zadavatel (§ 3 ZVZ)

Předpokládaná hodnota veřejné zakázky

- Cena bez DPH (není rozhodné, zda-li je zadavatel plátcem DPH)
- Stanoví se před zahájením zadávacího řízení (u příjemců dotace je obvykle stanovena dle žádosti)
- Nutnost uvést jako součást zadávací dokumentace
- Zákon zakazuje dělit veřejné zakázky z důvodu snížení předpokládané hodnoty
- V případě, že součástí veřejné zakázky je opční právo, je nutno ho započítat do předpokládané hodnoty
- V případě smluv na dobu neurčitou se stanoví hodnota za dobu 48 měsíců

Nejčastější chyby v jednotlivých fázích zadávacího řízení

- I. Fáze – chyby spojené s přípravou zadávacího řízení, zejm. zadávací dokumentace
- I. Fáze – chyby v průběhu zadávacího řízení
- I. Fáze – chyby po ukončení zadávacího řízení

I. Fáze – chyby při přípravě zadávacího řízení

- Správná aplikace zadávacího řízení

Cílem zadávacího řízení není získání maxima plnění, ale výběr nejvhodnějšího dodavatele

Dělení veřejných zakázek

- Nutnost posouzení souvisejících plnění z hlediska místní, časové, věcné a funkční souvislosti (kumulativní naplnění všech podmínek).
- V případě pochybností v rámci dělení veřejné zakázky je doporučeno zvolit přísnější režim
- Neoprávněné slučování spolu nesouvisejících plnění, čímž je omezen okruh možných uchazečů o veřejnou zakázku (tj. v rámci jedné zakázky je poptáváno zboží, které nemá s předmětem plnění souvislost – např. dodávka regálů + vozíky + zabezpečovací technika)

Nesprávné stanovení předpokládané hodnoty

- Cenový průzkum trhu
- Vycházet z plnění obdobného charakteru
- Povinnost sečíst všechny části stejného plnění (viz. dělení veřejných zakázek)

Nové povinnosti zadavatele s ohledem na novelu zákona

- Předběžné oznámení jeden měsíc před vyhlášením
- Odůvodnění VZ: účelnost VZ, přiměřenost požadavků, hodnotících kritérií a způsobu hodnocení – uveřejnit na profilu zadavatele do 3 prac. Dnů od uveřejnění oznámení nebo odeslání výzvy

Diskriminační technické a kvalifikační požadavky

- Nesprávná specifikace předmětu veřejné zakázky (např. neúplný výkaz výměr, nedostatečně popsaná požadovaná služba)
- Odkazy na názvy obchodních firem, názvy výrobků či služeb a značky (výrobce u stavebních prací povoleny, povinnost připustit kvalitativně a technicky obdobná řešení)
- Diskriminační požadavky z hlediska upřednostnění určitého dodavatele
- Není stanovena minimální výše nebo je požadována nepřiměřená výše (např. u obrátů)
- Požadování certifikátů bez ohledu na předmět plnění Zadavatel není oprávněn požadovat v rámci prokázání technických kvalifikačních předpokladů předložení certifikátu systému řízení jakosti a dokladu o registraci v systému řízení o auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) či obdobné doklady.

Špatně nastavená hodnotící kritéria a jejich hodnocení

Dle zákona jsou povinnými hodnotícími kritérii ekonomická výhodnost nabídky, v rámci které stanovují příjemci další dílčí kritéria dle svých potřeb a požadavků nebo cena.

Nejčastější chybou je, že v zadávací dokumentaci jsou sice uvedena hodnotící kritéria, ale není specifikováno, jak budou hodnocena. Uchazeči o zakázku neví, dle jakých skutečností budou jednotlivá kritéria hodnocena, kolik procent či bodů za dané kritérium mohou získat. Je tedy nutné velmi pečlivě a podrobně popsat skutečnosti, které budou v rámci kritérií hodnoceny.

Pochybení:

- Hodnocení kvalifikačních předpokladů (př. reference)
- Není popsán způsob hodnocení
- Kritéria neodrážení ekonomickou výhodnost
- Nejsou stanoveny limity pro maximální hodnotu kritéria
- Obtížně hodnotitelná kritéria
- Zákaz hodnotit zajišťovací smluvní podmínky a platební podmínky

- Povinné zrušení zadávacího řízení při podání nebo hodnocení jediné nabídky

Nesprávný obsah jednotlivých dokumentů

Náležitosti oznámení o zahájení ZŘ

- Identifikační údaje zadavatele
- Název a popis předmětu zakázky
- Předpokládanou hodnotu zakázky bez DPH a s DPH
- Lhůtu a místo pro podání nabídky
- Údaje o hodnotících kritériích
- Stanovení váhy v % ke každému hodnotícímu kritériu
- Jedno z hodnotících kritérií musí být vždy cena
- Odkaz na kontaktní osobu zadavatele
- Lhůta pro podání nabídek stanovená v oznámení o zahájení ZŘ musí být dostatečná

Minimální náležitosti zadávací dokumentace

- Podmínky a požadavky na zpracování nabídky (jazyk, obsah, atd.)
- Požadavek na zpracování nabídkové ceny (s DPH, bez DPH)
- Doba a místo plnění zakázky
- Požadavek na prokázání kvalifikačních předpokladů (je-li požadováno pro určitý typ zadání dle výše předpokládané ceny zakázky)

Další častá pochybení při přípravě zadávacího řízení

- Nepřiměřené úhrady za poskytnutí zadávací dokumentace (musí odpovídat skutečným nákladům, aby nedocházelo k omezování uchazečů)
- Využívání vzorových zadávacích dokumentací na internetu (obsahují chyby)

II. Fáze – pochybení v průběhu zadávacího řízení

Nevhodný způsob uveřejnění, oslovení nedostatečného počtu uchazečů

- Jsou oslovováni uchazeči nezpůsobilí plnit předmět veřejné zakázky (např. danou službu vůbec nenabízí, nemají příslušná oprávnění...)
- Oslovování stále stejných subjektů
- Nezveřejnění zadávací dokumentace či výzvy na profilu zadavatele (nestačí web poskytovatele)
- Nezveřejnění výzvy na portálu ISVZUS, TED
- Nedodržení informačních povinností (zaslání ZD předem, pozvání k účasti na hodnotící komisi...)

Nesplnění zákonných lhůt

- Zákon zcela jasně stanovuje pro každý druh zadávacího řízení řadu lhůt, které je nezbytné dodržet.
- Příjemci často stanoví nepřiměřeně krátkou lhůtu, např. u poskytnutí zadávací dokumentace, pro podávání nabídek nebo dodatečných informací. To může mít zásadní dopad na množství a kvalitu předložených nabídek a přímo ovlivnit soutěž.
- Je vhodné vytvořit si již ve fázi přípravy zadávacího řízení dostatečný časový harmonogram jednotlivých kroků výběrového řízení.

Nevyloučení uchazeče při nesplnění kvalifikace

- *Pokud uchazeč neprokáže svou kvalifikaci ve stanovené lhůtě, nesmí být jeho nabídka hodnocena a uchazeč musí být vyloučen. Doklady lze jen výjimečně doplňovat dodatečně.*
- *Časté je nesprávné znění čestných prohlášení, nevhodné stáří dokladů, podpisy jinou než oprávněnou osobou apod. Úkolem hodnotící komise je tyto nedostatky odhalit.*
- *Je vhodné, aby členem hodnotící komise byl i ten, kdo připravoval zadávací dokumentaci a přesně ví, co bylo požadováno. Také je možné připravit vzorové formuláře do zadávací dokumentace apod.*
- **Není možné dodatečně požadovat doklady k prokázání kvalifikace v případě, že nebyly vůbec předloženy**
- **Není možné dodatečně vypouštět kvalifikační požadavky, pokud byly na počátku požadovány**

Složení hodnotící komise

- Minimální počet členů hodnotící komise je vždy určen předem a její členové musí podepsat prohlášení o nepodjatosti.
- Chybou je jmenovat členem komise osobu s přímou vazbou na některého uchazeče, často se objevuje např. člen představenstva, dozorčí rady apod.
- Další závažnou chybou je, že komise není dle počtu přítomných členů usnášeníschopná, ale přesto se usnese. Proto je vhodné ustavování a jednání hodnotící komise ošetřit např. vnitřní směrnicí pro zadávání zakázek.

Netransparentně zpracovaná zpráva o hodnocení a posouzení nabídek

Minimální náležitosti zprávy

- Seznam posouzených nabídek
- Seznam nabídek, které byly případně z VŘ vyřazeny spolu s uvedením důvodu
- Výsledek hodnocení nabídek
- Údaj o tom, jak byly nabídky hodnoceny v rámci jednotlivých hodnotících kritérií
- Údaje o složení hodnotící komise
- Podpis zadavatele na protokolu o souhlasu s hodnocením hodnotící komise, že souhlasí s doporučením hodnotící komise
- Čestné prohlášení o mlčenlivosti a nepodjatosti členů hodnotící komise

Nesprávné použití JŘBU

- Pro použití tohoto typu zadávacího řízení musí být naplněny zákonné podmínky
- Problematiky víceprací – ne všechny vícepráce lze poptávat prostřednictvím JŘBU, ne všechna dodatečná plnění jsou kvalifikována jako vícpráce

Náležitosti uzavřené smlouvy

- Smluvní strany
- Předmět plnění (konkretizovaný kvantitativně i kvalitativně)
- Cenu včetně DPH a uvedení samotného DPH (případně uvedení skutečnosti, že dodavatel není plátcem DPH)
- Dobu a místo plnění
- Povinnost, aby dodavatel umožnil všem subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, z jehož prostředků je dodávka hrazena, provést kontrolu dokladů souvisejících s plněním zakázky, a to po dobu danou právními předpisy ČR k jejich archivaci
- Smlouva musí být uzavřena s dodavatelem, jehož nabídka byla vyhodnocena jako nejvýhodnější (případně s 2. a 3. v pořadí)
- Smlouva s dodavatelem musí být uzavřena v souladu s nabídkou uchazeče, a to zejména ve věcech/podmínkách, které byly předmětem hodnocení

III. Fáze – po ukončení zadávacího řízení

- Upravovat text smlouvy předložené v soutěži je možné pouze z formálně-právní stránky.
- Ani dodatkem ke smlouvě nesmí být měněny skutečnosti, které byly předmětem hodnocení nebo byly zásadní pro podání nabídek.
- Příjemci velice často chybují uzavíráním dodatků podstatně rozšiřujících předmět veřejné zakázky nebo významně měnících obchodní podmínky od původních (např. cenu, platební podmínky apod.).
- Pokud je opravdu nezbytné smlouvu upravit, měli by příjemci zvážit, zda není nutné, např. u dodatečných prací, zadat nové výběrové řízení.
- Opomenutí informovat všechny uchazeče (kteří řádně podali nabídku) o výsledku zadávacího řízení
- Výsledek ZŘ musí být uveřejněn na stejném místě, na jakém bylo umístěno oznámení o jeho zahájení

Archivace dokumentů

- Příjemci jsou povinni uchovávat dokumentaci o veřejné zakázce.
- Obvyklou chybou je vyřazení části dokumentace z archivace, protože se zadavatel domnívá, že není potřeba uchovávat nabídky neúspěšných uchazečů.
- Stejně tak příjemci často chybně nearchivují elektronickou dokumentaci k výběrovému řízení, např. dotazy uchazečů podané elektronicky

Nezákonné zrušení zadávacího řízení

Zrušit zadávací řízení lze ze zákonných důvodů:

§ 84 odst. 1 ZVZ (povinnost zrušit ZŘ)

§ 84 odst. 2 ZVZ (možnost zrušit ZŘ)

Mimo zákonem uvedené důvody je zrušení chápáno jako správní delikt dle § 120 ZVZ

Ochrana před nezákonným postupem zadavatele Námítky k zadavateli

Podmínky podání námitek:

Do 15 dnů (10 dnů v ZPŘ)

Proti ZD – do 5 dnů od skončení lhůty pro podání nabídek.

Podmínky dle typu námitek

Stěžovatel, který nepodal námítka není oprávněn podat návrh k ÚOHS

Podmínky podání návrhu k ÚOHS

Náležitosti dle § 114 ZVZ

- Návrh může směřovat buď proti zadávacím podmínkám nebo některému úkonu v rámci ZŘ (vyloučení uchazeče, rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky)
- Podávání se ÚOHS i zadavateli ve lhůtě 10 dnů od rozhodnutí o námitkách
- Možnost podat i návrh na vydání předběžného opatření

- + kauce dle § 115 (1 % z ceny za celou dobu plnění VZ (min. 50 tis., max. 2 mil. Kč)
- Kauce propadá nejsou-li shledány důvody pro uložení nápravného opatření nebo není-li shledán správní delikt

Děkuji vám za pozornost

Prague Main Office

Jungmannova 24, 110 00
Prague, Czech Republic

telephone: +420 / 224 103 316
facsimile: +420 / 224 103 234

e-mail: ksbpraha@ksb.cz

Karlovy Vary Office

Na Vyhliďce 53, 360 21 Karlovy
Vary, Czech Republic

telephone: +420 / 353 225 996
facsimile: +420 / 353 227 781

e-mail: ksbvary@ksb.cz

Ostrava Office

Českobratrská 7, 702 00
Ostrava, Czech Republic

telephone: +420 / 553 030 511
facsimile: +420 / 553 030 512

e-mail: ksbostrava@ksb.cz